

Akademikerförbundet SSR

Global definition av professionen socialt arbete

Global definition av socialt arbete

Definitionen antogs av IFSW:s General Meeting
och IASSW:s General Assembly i juli 2014.

Global definition av professionen socialt arbete. Socialt arbete är en praktikbaserad profession och en akademisk disciplin som verkar för social förändring och utveckling, social sammanhållning, skydd och stöd för utsatta, empowerment och frigörelse av människors resurser.

Mänskliga rättigheter, social rättvisa, barnets bästa, kollektivt ansvar samt respekt för mångfald är centrala principer för socialt arbete.

Med utgångspunkt i teorier för socialt arbete, samhällsvetenskap, humaniora och urfolkens kunskap strävar professionen efter att involvera människor och påverka strukturer, för att möta utmaningar i livet och öka välbefinnandet.

Ovanstående definition får utvecklas på nationell eller regional nivå.

Kommentarer

Kommentarerna är avsedda att utveckla förståelsen av de centrala begrepp som används i definitionen och beskriver närmare det sociala arbetets kärnuppdrag, principer, kunskaper och praktik i socialt arbete som profession.

Kärnuppdrag

Det sociala arbetets kärnuppdrag är att främja social förändring, social utveckling och social sammanhållning samt att verka för empowerment och frigörelse av människors resurser.

Socialt arbete är en profession som bygger på praktiska erfarenheter och en akademisk disciplin som utgår från att historiska, socioekonomiska, kulturella, kontextuella, politiska och personliga faktorer, sinsemellan länkade till varandra, fungerar som möjligheter eller hinder för människors utveckling och

välbefinnande. Strukturella hinder bidrar till bestående ojämlikhet, diskriminering, exploatering och förtryck. Utvecklingen av ett kritiskt medvetande är centralt för en praktik där målet är empowerment och frigörelse av människors resurser. Detta görs genom att reflektera över vilka strukturella grunder såsom ras, klass, språk, religion, kön, ålder, funktionsnedsättning, kultur och sexuell läggning som kan leda till förtryck eller privilegier, samt genom att utveckla handlingsstrategier för att ta itu med strukturella och personliga hinder. Med ett solidariskt förhållningssätt strävar professionen att främja social inkludering och social sammanhållning, minska fattigdom, frigöra människors resurser, skydda och stödja utsatta och förtryckta grupper och individer, med särskilt hänsynstagande till barns behov av skydd och utveckling.

Uppdraget att verka för social förändring bygger på antagandet att interventioner i socialt arbete görs när situationen bedöms vara i behov av förändring och utveckling, vare sig det är på individ-, familj- eller gruppnivå, om det är på lokalsamhällets nivå eller gäller samhället i stort. Det har sin grund i behovet att utmana och förändra de strukturella förhållanden som bidrar till marginalisering, social utslagning och förtryck. Initiativ till social förändring utgår från behovet av mänskligt handlande för att främja mänskliga rättigheter och ekonomisk, ekologisk och social rättvisa. Professionen har på samma sätt ett åtagande att upprätthålla social stabilitet, i den mån en sådan stabilitet inte används för att marginalisera, utesluta eller förtrycka någon särskild grupp av människor.

Social utveckling med tillhörande insatser fokuserar mänskliga behov i samhälleligt förändringsarbete med inriktning på fattigdomsbekämpning och ett framtida samhälle som inkluderar alla. Utvecklingsarbetet omfattar strategier för intervention inom ramverk för social- och välfärdspolitiken som prioriterar socio-strukturell och ekonomisk utveckling. En sådan är inte bunden av konventionella föreställningar om att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för social utveckling. Utgångspunkten i social utveckling är ett systemteoretiskt, holistiskt förhållningssätt, med bedömningar på olika nivåer utifrån en bio-psyko-social teoriansats som inkluderar själsliga frågor. Som konsekvens av denna inställning, följer ett tvärsektoriellt och tvärprofessionellt samarbete för en hållbar utveckling.

Principer

De övergripande principerna för socialt arbete är att respektera människors inneboende värde och värdighet, att inte göra skada, att visa respekt för mångfald och att värna mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Motivationen och berättigandet för socialt arbete är att verka för och upprätthålla mänskliga rättigheter och social rättvisa. Professionen socialt arbete utgår från att mänskliga rättigheter förutsätter ett kollektivt ansvarstagande. Idén om kollektivt ansvarstagande markerar det faktum att individuella mänskliga rättigheter endast kan förverkligas i vardagen om människor tar ansvar för varandra och för miljön, och klargör vikten av att skapa ömsesidiga relationer i grupper och sammanhang. Därför måste ett viktigt fokus i socialt arbete vara att verka för människors rättigheter på alla nivåer och att bidra till resultat av insatser som leder till att människor tar ansvar för varandras välbefinnande, förverkligar och respekterar det ömsesidiga beroendet mellan människor och mellan människan och miljön.

Socialt arbete värnar om första, andra och tredje generationens mänskliga rättigheter. Första generationens mänskliga rättigheter hänför sig till medborgerliga och politiska rättigheter som yttrandefrihet och samvetsfrihet och frihet från tortyr och godtyckliga frihetsberövanden. Andra generationen hänför sig till socioekonomiska och kulturella rättigheter som inkluderar rätten till rimliga nivåer av utbildning, hälsovård och bostäder och minoritetsspråkrättigheter. Tredje generationens mänskliga rättigheter

fokuserar på naturen och rätten till biologisk mångfald av arter samt på jämlikhet och rättvisa i relationer mellan människor i olika generationer. Dessa rättigheter är ömsesidigt förstärkande och beroende av varandra, och rymmer både individuella och kollektiva rättigheter.

I vissa fall kan principerna om att "inte göra skada" och att "visa respekt för mångfald" representera motstridiga och konkurrerande värden, till exempel när rättigheter, däribland rätten till liv, för grupper som kvinnor och homosexuella, kränks med hänvisning till kulturen. De globala riktlinjerna för utbildning i socialt arbete behandlar denna komplexa fråga genom att förespråka att socialarbetare tränas i ett förhållningssätt inriktat på grundläggande mänskliga rättigheter, och där en förklarande fotnot anger följande:

"Ett sådant förhållningssätt kan främja konstruktiv konfrontation och förändring där vissa kulturella föreställningar, värderingar och traditioner kränker människors grundläggande mänskliga rättigheter. Eftersom kultur är något socialt konstruerat och dynamiskt, är det föremål för dekonstruktion och förändring. Sådan konstruktiv konfrontation, dekonstruktion och förändring kan underlättas genom att känna av och försöka förstå specifika kulturella värderingar, föreställningar och traditioner och genom att engagera sig i en kritisk och reflekterande dialog med medlemmar av den kulturella gruppen i relation till mänskliga rättigheter i generellt."

Kunskap

Socialt arbete är både tvärvetenskapligt och ämnesövergripande och bygger på ett brett spektrum av vetenskaplig teoribildning och forskning. Begreppet "vetenskap" ska i detta sammanhang förstås, i sin mest grundläggande innebörd, som "kunskap". Socialt arbete använder sig av en egen teoriutveckling liksom av teorier från andra discipliner, inklusive men inte begränsat till samhällsarbete, socialpedagogik, antropologi, ekologi, juridik, ekonomi, pedagogik, förvaltning och ledning, vård, psykiatri, psykologi, folkhälsa och sociologi. Vetenskaplig tillhörighet varierar starkt globalt, beroende på lokala och regionala förutsättningar. Det unika med forskning i socialt arbete är att den är tillämpad och inriktad på att frigöra mänskliga resurser. En del forskning och teoribildning i socialt arbete är utvecklat i samverkan med klienter och brukare i en interaktiv, dialogisk process och bygger därför på erfarenheter från praktiken.

Den nya definitionen bekräftar att socialt arbete inte bara har formats av eller bygger på erfarenhetsbaserad kunskap från vissa praktikmiljöer eller västerländska teorier, utan också av kunskaper från andra delar av världen. En del av arvet från kolonialismen är att endast västerländska teorier och kunskapsbildning har värdesatts medan lokal kunskap eller urfolkens kunskap har nedvärderats eller förbisetts. Den nya definitionen avser även att hejda eller vända denna process genom att erkänna – i varje land eller region – urfolkens egna värderingar, former för kunskap och sätt att överföra kunskap. Socialt arbete strävar efter att

gottgöra tidigare västerländsk vetenskaplig kolonialism och hegemoni genom att lyssna på och lära av ursprungsfolk i hela världen. Genom detta kommer socialt arbetes kunskapsbas att utvecklas tillsammans med och informeras av ursprungsfolk och kan därmed tillämpas mer ändamålsenligt, inte bara i lokala sammanhang, utan även internationellt. Med utgångspunkt i Förenta Nationernas arbete, definierar IFSW ursprungsfolk som människor som:

- lever inom (eller upprätthåller anknytning till) förfäders geografiskt avgränsade områden,
- tenderar att upprätthålla egna sociala, ekonomiska och politiska institutioner inom sina områden,
- vanligtvis strävar att förbli åtskilda kulturellt, geografiskt och institutionellt snarare än att assimileras fullt ut i det nationella samhället och
- identifiera sig själva som urfolk eller stamfolk

Praktik

Socialt arbetes legitimitet och uppdrag består i att professionen agerar inom de områden där människor interagerar med sin omgivning. Omgivningen omfattar de olika sociala system som människor är en del av och den naturliga, geografiska miljön vilken har en djupgående inverkan på människors liv.

Det inkluderande arbetssätt som förespråkas i socialt arbete återspeglas i denna mening i definitionen "Med utgångspunkt i teorier om socialt arbete, samhällsvetenskap, humaniora och lokal kunskap strävar socialarbetarprofessionen att involvera människor och påverka

strukturer för att möta utmaningar i livet och att öka välbefinnandet."

Så långt som möjligt stödjer socialt arbete att insatser sker tillsammans med snarare än för människor. I överensstämmelse med synsättet om social utveckling använder socialarbetare en rad färdigheter, metoder, strategier, principer och insatser på olika nivåer med inriktning på bevarande eller förändring av systemet. Det sociala arbetets praktik spänner över en rad aktiviteter och åtgärder bl.a. olika former av skydd, stöd och behandling, rådgivning, arbete med grupper, samhällsarbete, formulering och analys av riktlinjer och policyer samt påverkansarbete med opinionsbildning och politiska aktiviteter. Det sociala arbetets strategier ska inriktas på att stärka och frigöra människors hopp, självkänsla och kreativa potential för att möta och utmana förtryckande maktordningar och strukturella orsaker till orättvisor. Socialt arbete ska införliva både en individuell, en grupp- och en samhällsnivå som en sammanhängande helhet. Socialt arbetes helhetssyn är universell, men prioriteringarna i den praktiska tillämpningen skiljer sig från land till land och över tid, beroende på historiska, kulturella, politiska och socioekonomiska förhållanden.

Socialarbetare runt om i världen har ett ansvar för att försvara, berika och förverkliga de värden och principer som återspeglas i denna definition. En definition endast kan vara meningsfull när socialarbetare aktivt bejakar dess värden, värderingar och visioner.

International Federation of Social Workers – IFSW

Akademikerförbundet SSR är som enda svenska fackförbund medlem i International Federation of Social Workers (IFSW), som är en internationell federation för professionsorganisationer för socialarbetare. IFSW arbetar för social rättvisa, social utveckling och mänskliga rättigheter genom utveckling av det sociala arbetet, best practices och

internationellt samarbete mellan socialarbetare och deras yrkesorganisationer.

IFSW stödjer sina 116 medlemmar genom att vara en global röst för yrket. De har särskild rådgivande status i FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) och i UNICEF samt arbetar med WHO, UNHCR och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter.

Akademikerförbundet SSR

Box 12800, 112 96 Stockholm
08-61744 00 • akademssr.se